

Asia: VN/5810/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1) Lausuntonne yleisesti esityksestä.

Viranomaisrekisteriä ei pidä kyetä käyttämään yrityskaappauksiin

Valitettavasti kaupparekisteriä voidaan nyky muodossaan käyttää yritysten, niiden omistajien sekä hallituksen vahingoittamiseen. Kyse on rikollisesta toiminnasta, jossa henkilö vaihtaa itsensä tai muun läheisen henkilön yrityksen hallitukseen poistaen samalla oikean hallituksen jäsenen yrityksen rekisteritiedoista. Usein teko onnistuu, sillä rikolliset käyttävät rekisterimerkintämuutoksiin oikeita mutta toisen henkilön pankkitunnuksia. Yrityskaappauksilla voidaan aiheuttaa yrityksille merkittäviä taloudellisia tappioita.

Yritystappioiden lisäksi yrityskaappausten helppo toteuttaminen ei edistä rekisteriin liittyvän luotettavuuden muodostumista ja säilymistä. Näin ollen olisi perusteltua löytää ratkaisuja, joilla kaappaukset estetään. Valitettavasti ilmiö voi tulla lisääntymään tulevaisuudessa ja olla jopa yksi Suomeen kohdistuvan hybrdivaikuttamisen muoto.

Esityksen kappaleessa 5.1.6. PRH on ansiokkaasti kuvannut edellä kerrottua ongelmaa ja pohtinut siihen ratkaisuja. Toisaalta rekisteröidyn suostumuksen saaminen rekisteröintiin ei vähentäisi kaappauksia, sillä tällöin suostumusta kysyttäisiin nimenomaan rikosta yrittävältä henkilöltä. Toisaalta taas koko edellisen tai toimivan hallitusten jäsenten suostumusmenettely voi tosiasiallisesti olla hallinnollisesti liian raskas ja siten toteuttamiskelvoton. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että lain jatkovalmistelussa etsittäisiin ongelmaan tehokkaita ratkaisuja. Yksi vaihtoehto voisi olla se, että joku yrityksen nimeämä henkilö tai henkilöt varmistaisivat rekisterimuutokset. Tällainen henkilö voisi olla prokuristi, yksinyrittäjä itse tai muu nimetty henkilö.

2) Lausuntonne velvoittavaan sähköiseen kaupparekisteriasiointiin siirtymisestä.

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia

Esityksellä parannetaan kaupparekisteritietojen luotettavuutta sekä mahdollistetaan kaupparekisteri-ilmoitusten käsittelyn automatisointi vastuuhenkilöitä koskevien merkintöjen osalta. Sähköisen kaupparekisteriasioinnin ehdotetaan tulevan velvoittavaksi vuoden 2026 alusta pois lukien yksityiset elinkei-nonharjoittajat, yhdistykset ja säätiöt. Yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta luovuttaisiin pääosin rekisteröintivelvollisuudesta kaupparekisteriin.

Suomen Yrittäjät pitää muutosehdotuksia pääsääntöisesti perusteltuina. Sääntelyä selkeyttämällä ja sujuvoittamalla voidaan ohjata sekä yritysten että viranomaisten resursseja järkevällä tavalla uudelleen. Sähköisen asioinnin kehittäminen ja sähköiseen asiointiin kannustaminen tukevat kansallista digitalisaatiokehitystämme ja luo yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä tehostaa asiointia. Sähköisen asioinnin kehittämisen yksi merkittävä tavoite on vähentää sekä viranomaisten että yritysten kustannuksia. Samaan aikaan on tärkeää, että kaupparekisterin luotettavuus säilyy korkealla tasolla ja että sähköiseen asiointiin on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tukea.

Pidämme kannatettavana, että ilmoitusvelvollisia kannustettaisiin ottamaan käyttöön Suomi.fi-viestit -palvelu ja että velvollinen voisi antaa suostumuksen palvelun käyttöön kaupparekisteriin tehtävän ilmoituksen yhteydessä. Automaation kasvattaminen asiallisesti ja menettelyllisesti yksinkertaisten ilmoitusten käsittelyssä on myös kannatettavaa, sillä se nopeuttaa rekisteröintiprosesseja ja vapauttaa resursseja vaativampien ilmoitusten käsittelyyn. Automaattisessa päätöksenteossa on kuitenkin varmistettava oikeusturvan, virkavastuun sekä muiden hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen. Hallintoprosessin läpinäkyvyyden kannalta olisi perusteltua kertoa ilmoittajalle, mikäli ilmoitus käsitellään osin tai kokonaan automaattisesti.

3) Lausuntonne yksityisen elinkeinonharjoittajan rekisteröitymisvelvollisuudesta luopumisesta.

Vaihtoehtoisia toteuttamisvaihtoehtoja on avattu esitysluonnoksen kappaleessa 5.1.5. Kannatatteko ehdotettua rekisteröintivelvollisuudesta luopumista vai vaihtoehtoisissa ratkaisutavoissa esitetyjä vaihtoehtoja, mitä niistä? Perustelut näkemyksellenne? Jos velvollisuudesta luovutaan esityksen mukaisesti, mitä perustietoja pelkästään Verohallinnon rekisteriin rekisteröityneestä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta tulisi mielestänne olla saatavilla julkisesta yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä?

-

4) Lausuntonne vuotuisesta kaupparekisteritietojen tarkistamisvelvollisuudesta.

-

5) Lausuntonne hallinnollisista seuraamusmaksuista.

Sanktioiden on oltava oikeasuhtaisia ja viimesijaisia

Kaupparekisterin ajantasaisuutta esitetään parannettavaksi velvoittamalla muun muassa osakeyhtiöt vahvistamaan kaupparekisteriin merkittyjen tietojen ajantasaisuus vuosittain. Esityksen mukaan patentti- ja rekisterihallituksella (PRH) olisi jatkossa oikeus määrätä kaupparekisteri-ilmoituksen laimin-lyöntimaksu kaupparekisteriin liittyvän ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä tai siitä, ettei tietoja ole lain edellyttämällä tavalla tarkastettu. Laiminlyönti-maksu voitaisiin määrätä vasta, jos ilmoitusvelvollinen ei kehotuksesta huolimatta korjaisi tietoja tai ilmoittaisi tietoja rekisteröitäväksi.

Esityksen mukaan PRH määrää myöhästymismaksun, jos osakeyhtiö laiminlyö ilmoittaa tilinpäätöksensä rekisteriin tai tekee sen myöhässä. Sanktiot määrätään ilman, että siitä muistutetaan yritystä. Katsomme, ettei valittu sääntelyratkaisu ole rikkomukseen nähden oikeasuhtainen, ellei viranomaiselle aseteta kehotusvelvollisuus ennen myöhästymismaksun määräämistä. Pidämme perusteltuna, että myöhästymismaksusta lähetettäisiin muistutus vastaavalla tavalla kuin ennen laiminlyöntimaksun määräämistä.

Laiminlyöntimaksu ja myöhästymismaksu on jätettävä esityksen mukaan määräämättä, jos laiminlyönti on johtunut ilmoitusvelvollisesta riippumattomasta syystä, laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy. Perusteluissa ei kuitenkaan mainita tilannetta, jossa yritys ei saa lainkaan tietoa asiasta tai saa laiminlyöntiä tai myöhästymistä koskevaa muistutusta. Postin epävarman toimitusvarmuuden sekä sähköisten asiointikanavien käytettävyyden näkö-kulmista katsottuna on varmistettava, että sekä muistutukset ja ilmoitukset että mahdolliset sanktiomaksut tavoittavat yritykset ja näiden edustajat tosi-asiallisesti. Pidämme perusteltuna, että viranomaisella olisi korostunut velvollisuus varmistaa, että yritys on vastaanottanut tehdyt ilmoitukset ja maksuvaatimukset. Tämän varmistamiseksi jatkovalmistelussa tulisi ottaa kantaa esimerkiksi siihen, voitaisiinko näissä tilanteissa jättää maksut määräämättä.

6) Lausuntonne tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovuttamista koskevista säännöksistä sekä elinkeinonharjoittajan poistamisesta kaupparekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä sekä poistamismenettelyn piiriin laajentamisesta myös tilinpäätöksen rekisteröinnin laiminlyönnistä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että tosiasiallista edunsaajaa koskevan ilmoituksen laiminlyönti sekä tilinpäätöksen rekisteröitäväksi ilmoittamisen laiminlyönti voisi johtaa yrityksen poistamiseen kaupparekisteristä. Rekisteristä poistaminen olisi äärimmäisen ankara sanktio toimivalle yritykselle. Pidämme näitä sanktioita epäsuhtaisina ja liian ankarina keinoina rangaista ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Jatkovalmistelussa tulisi pohtia lievempiä sanktioita, esimerkiksi uhkasakon käyttömahdollisuutta.

7) Lausuntonne automaattisen päätöksenteon soveltamisalasta kaupparekisterissä.

Esityksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen olisi julkistettava kuvaus kaupparekisteri-ilmoituksen automaattisen käsittelyn algoritmista. Rekisteröintivelvollisella ja rekisteriin merkityllä henkilöllä olisi

lisäksi oikeus saada erillinen kuvaus algoritmin toiminnasta automaattisessa käsittelyssä tehdystä rekisterimerkinnästä. Miten arvioitte ilmoitusten automaattisen käsittelyn vaikutuksia yritysturvallisuuteen?

-

8) Lausuntonne viranomaisten velvoittamisesta hakemaan kaupparekisteriin rekisteröidyt tiedot kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta lähteestä.

-

9) Lausuntonne rekisteriviranomaisen oikeudesta vaatia paperilla ilmoituksen jättäneen fyysistä tunnistamista ja oikeudesta viran puolesta luovuttaa tieto vireille tulleesta ilmoituksesta tarpeelliseksi katsomalleen henkilölle ilmoituksen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Lisäksi Patentti- ja rekisterihallitus on ehdottanut, että rekisteröitäessä vastuuhenkilö kaupparekisteriin, edellytyksenä tulisi olla henkilön ilmoituksen yhteydessä antama suostumus. Esitysluonnoksessa ei ole tätä koskevaa esitystä, mutta ehdotus on avattu kappaleessa 5.1.6. Katsotteko, että suostumusmenettely tulisi lailla ottaa osaksi rekisteröintiprosessia?

-

10) Lausuntonne luonnoksesta elinkeinotoimintalaiksi (2. lakiehdotus)

-

11) Lausuntonne muista liitelaeista (lakiehdotukset 3.–41.)

-

12) Lausuntonne säätämisyjärjestysperusteluista

-

Toivonen Tiina
Suomen Yrittäjät ry